

вигляді інституту соціального партнерства бізнесу, влади, найманого працівника, населення території розташування організації.

Отже, соціальна відповідальність аграрного бізнесу має розглядатися з врахуванням його основних елементів та функцій. Вони є частиною стратегії, визначають суть концепції та спрямовані на вирішення гострих проблем сільських територій, таких як зниження рівня життя місцевого населення, забруднення земельних та водних ресурсів, атмосфери, виснаження природних ресурсів, зміна ландшафту, втрата біорізноманіття, небезпечні відходи тощо.

Список використаних джерел

1. Антощенкова В. В., Дейнега М. В. Історико-теоретичні аспекти корпоративної соціальної відповідальності / Вчені записки : зб. наук. пр. / Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана. Київ : КНЕУ, 2023. Вип. 30. С. 6–14.

2. Антощенкова В. В., Дейнега М. В. Соціальна відповідальність українського агробізнесу в умовах війни. STUDIA SLOBOZHANICA. Матеріали всеукраїнської науково-методичної конференції «Слобожанський гуманітарій - 2023». Харків: ДБТУ, 2023. С. 12-19.

3. Антощенкова В. В., Дейнега М. В. Етика та комплаєнс компанії Астарта. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Технічний прогрес в АПВ». 2023. С.321-324.

УДК 658.152:664.7

СТАН БОРОШНОМЕЛЬНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ

Зміївський Д.С. здобувач рівня ВО, Онегіна В.М. д.е.н., професор

Державний біотехнологічний університет

У роботі обґрунтовано стан борошномельної промисловості України, яка має суттєвий вплив на розвиток економіки та споживчого ринку.

Україна й надалі продовжить відігравати роль одного з гарантів світової продовольчої безпеки, одночасно поповнюючи скарбничку серйозними валютними надходженнями, адже аграрна продукція залишатиметься ключовою статтею українського експорту [1].

В табл. 1 проаналізовано найбільших виробників борошна в Україні за 2021-2023 роки. Найбільшими виробниками борошна в Україні у 2023 р. стали 10 ключових виробників: «Вінницький комбінат хлібопродуктів №2», «Столичний млин», «Дніпромлин», «Новопрорківський КХП», «Комерційна фірма Рома», «Рівне-Борошно», «Зернарі», «Запоріжмлин», «ТД Ельдорадо», «Новоукраїнський КХП».

Таблиця 1 – Найбільші виробники борошна в Україні за 2021-2023 роки

№ п/п	Назва підприємства	Річне виробництво борошна, тонн			2023 р до 2021 р у %
		2021	2022	2023	
1	ТОВ «ВІННИЦЬКИЙ КХП № 2»	125729	116764	109785	-22,68%
2	ТОВ «СТОЛИЧНИЙ МЛИН»	74847	90940	101946	36,21%
3	ТОВ «ДМК «ДНІПРОМЛИН» - ВП	33467	57000	62500	86,75%
4	ДП «НОВОПОКРОВСЬКИЙ КХП»	61186	62080	59672	-2,48%
5	ТОВ ВКФ «РОМА»	71857	62238	55475	-22,8%
6	ПрАТ «РІВНЕ-БОРОШНО»	29497	33668	31691	7,44%
7	ТОВ «ЗЕРНАРІ»	57002	33642	27950	-50,97%
8	ТОВ «ЗАПОРІЖМЛИН» - ВП	24837	28060	27182	9,44%
9	ТОВ ТД «Ельдорадо»	27244	18031	24942	-8,45%
10	Хлібодар ТОВ «НКХП»	6646	26040	23368	251,64%
	Вироблено ТОП-10 за рік, тонн	386582	411699	414726	
	ТОП 10 у % до загального виробництва	33,33%	36,1%	37,03%	+29,41%

Джерело: розраховано автором на основі даних Спілки «Борошномели України» [2]

Топ 10 виробників борошна збільшили свою частку в загальному виробництві в Україні і становили у 2023 році більше 37% (414,7 тис.т). Порівняно з довоєнним періодом, населення збільшило споживання хлібобулочних виробів. Кілька років тому спостерігалася поступова відмова від споживання хлібних виробів на користь м'яса, риби, овочів. Але тепер, коли чисельність населення, яке перебуває в Україні, за різними оцінками зменшилася на 8-10 млн, ми спостерігаємо зростання споживання борошна, порівняно з 2021 роком. Це пов'язано із зростанням експорту пшеничного борошна: 138 тис.тонн у 2023 році проти 106 тис. тонн у 2021 році. Проте зростання обсягів не принесли підприємствам суттєвого збільшення доходів від експорту борошна – на зовнішніх ринках знизилася ціна. Борошномели України в 2023 році відвантажували свою продукцію в 48 країн, 217 покупцям і, найімовірніше, скоро повернуться на колишні ринки збуту. Загалом у 2023 році експортувало борошномельну продукцію 71 підприємство. Не всі вони переробники, але це не є недоліком [3].

Щодо ринку експорту борошна – він зазнав значних географічних змін. Якщо раніше це був переважно Близький Схід та Африка, то у 2023 році вітчизняні борошномели вийшли на європейський ринок: Молдова, Польща, Словаччина, Хорватія, Румунія, Угорщина, а також Туреччина та ряд інших країн. Ціна на українське борошно на 40% дешевша, ніж на європейське, тому багато компаній купували оптом саме в Україні, змішували зі своєю та продавали за локальною ціною, тим самим збагачуючись завдяки різниці. Українські виробники борошномельної продукції були частково витіснені з українського ритейлу в деяких областях України більш дешевою польською та турецькою продукцією (пасти, макарони тощо). Варто зазначити, що здешевлення продукції відбулось за рахунок використання у виробництві менш дорогих українського зерна, що було імпортовано до Польщі та Туреччини, починаючи з

другої половини 2022 року. Ідентична ситуація на українському ринку склалась з молочною та м'ясною продукцією.

Варто також зазначити, що у зв'язку із суттєвою нестачею ліквідних коштів в українських виробників, вони програють європейським постачальникам у «битві» за місце на полиці супермаркету – ритейл ставить умовою доволі довгий термін повернення коштів за реалізовану продукцію. Враховуючи стабільну економічну ситуацію, відсутність бойових дій, та логістичних викликів, європейські компанії мають кращі позиції для реалізації в українському ритейлі. У випадку продовження такої тенденції існує ризик подальшого заміщення українських переробників зернових та виробників борошномельної продукції міжнародними (в тому числі європейськими) виробниками. Це, в свою чергу, спричинить значний негативний вплив на внутрішніх переробників зернової продукції. В той же час, як під час війни та після її закінчення виробництво продукції з доданою вартістю могло б поліпшити стан аграрної галузі та відновити економіку держави.

Список використаних джерел

1. Антощенкова В., Семперович І. Основи глобального продовольчого забезпечення. Економіка та суспільство, (59). 2024. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-26>

2. Офіційний веб-сайт Спілки «Борошномели України». URL: <http://www.ukrmillers.com/>

3. Антощенкова В. В., Дейнега М. В. Історико-теоретичні аспекти корпоративної соціальної відповідальності / Вчені записки : зб. наук. пр. / М-во освіти і науки України, Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана ; [редкол.: О. Яценко (голов. ред.) та ін.]. Київ : КНЕУ, 2023. Вип. 30. С. 6–14.

УДК 339:631

РОЛЬ ІННОВАЦІЙ У ПІДВИЩЕННІ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ РОСЛИННИЦТВА В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

Мухін В.А. здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії

Державний біотехнологічний університет

Розглянуто та оцінено значущість інновацій для підвищення економічної ефективності сільського господарства, особливо рослинництва, в умовах невизначеності; запропоновано практичні підходи до їх впровадження.

Роль інновацій у підвищенні економічної ефективності рослинництва в умовах невизначеності є надзвичайно важливою.

Інновація – це нові методи вирощування, технології, генетично модифіковані культури та інші підходи, які сприяють збільшенню врожайності, зниженню витрат і покращенню якості одержуваної продукції.

В умовах невизначеності, таких як зміна клімату, що особливо важливо для галузі рослинництва, зростання населення та конкуренція за ресурси, інновації